

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

заступник ректора ХНАДУ

професор _____ Гладкий І.П.

“ ____ ” _____ 2016 року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Сталий розвиток транспорту»

(назва навчальної дисципліни згідно навчального плану)

підготовки

доктор філософії

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузі знань

27 «Транспорт»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

275 «Транспортні технології (за видами)»

(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

Розроблено та внесено:

кафедрою транспортних технологій

(повне найменування кафедри)

Розробники програми: доцент кафедри транспортних технологій, кандидат технічних наук, доцент **Вдовиченко Володимир Олексійович.**

(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри
Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 2016р.

(номер)

(та дата протоколу)

Завідуючий кафедрою д.т.н., професор _____

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Нагорний Є.В.

(ПІБ завідувача кафедри)

“Узгоджено”

Декан факультету транспортних систем

(повна назва факультету, де читається дисципліна)

професор _____

(вчене звання)

(підпис)

Бекетов Ю.О.

(ПІБ декана)

“ _____ ” _____ 2016 року

(день)

(місяць) (рік)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Сталий розвиток транспорту» складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та навчального плану підготовки доктора філософії в галузі 27 «Транспорт» спеціальності 275«Транспортні технології (за видами)».

1. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Сталий розвиток транспорту» є формування у майбутніх фахівців у галузі транспорту теоретичних, практичних та методичних положень щодо визначення концептуальних засад створення та формування стабільного та ефективного розвитку транспорту, створення умов для соціально-економічного розвитку країни, підвищення конкурентоспроможності національної економіки і рівня життя населення.

1.2. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є педагогічно-адаптована система понять про принципи та методи формування сталого розвитку транспорту.

1.3. **Основними завданнями** вивчення дисципліни визначені вимогами освітньо-наукової програми докторів філософії зі спеціальності «275. Транспортні технології (за видами)» і полягають у формуванні у аспірантів сукупності знань, вмінь та уявлень про сутність, методологічні принципи та основні методи сталого розвитку транспорту.

1.4. По завершенні вивчення дисципліни аспіранти повинні:

знати:

- основні еволюційні етапи формування умов роботи, планування та управління транспортом;
- основні елементи сучасної методології дослідження складних транспортних систем;
- зміст основних принципів і етапів формування цілей і пріоритетів сталого розвитку транспорту;
- принципи і методологію впровадження засад сталого розвитку транспорту;
- зміст і особливості базових моделей забезпечення сталого розвитку транспорту;
- сутність та методологічні принципи управління сталим розвитком транспорту;
- стратегічні засади інвестиційного забезпечення сталого розвитку транспорту;
- перспективи впровадження концептів сталого розвитку для різних видів транспорту;
- методичні підходи до забезпечення транспортної і екологічної безпеки транспорту;
- об'єктивні передумови інноваційного забезпечення сталого розвитку транспорту;

– суть і принципи формування транспортних передумов підвищення рівня інвестиційної привабливості територіальних структур.

вміти:

- аналізувати фактори формування умов забезпечення сталого розвитку транспорту;
- аналізувати рівень і структуру впливу транспортної компоненти на планувальні характеристики територіальних середовищ;
- формувати концепти вирішення проблем забезпечення сталого розвитку в умовах інтеграції соціально-економічного і транспортного розвитку;
- проводити індикативну оцінку рівня сталого розвитку транспорту;
- розробляти і реалізовувати функціональні механізми забезпечення сталого розвитку транспорту;
- сформувати систему управління сталим розвитком транспорту;
- визначати пріоритети забезпечення транспортної і екологічної безпеки;
- вирішувати задачі забезпечення транспортних передумов підвищення рівня інвестиційної привабливості територіальних структур;
- розкрити практичні аспекти процесу формування стратегії сталого розвитку транспорту.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна вивчається після вивчення дисциплін «Історія і філософія техніки і технології», «Методи дослідження ефективності складних транспортних систем», «Інтегровані транспортні процеси», «Стратегії розвитку транспорту».

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів - 3 Кількість годин - 90	за вибором ВНЗ (нормативна, за вибором ВНЗ, за вибором студента)	
Семестр викладання дисципліни	5 (порядковий номер семестру)	5 (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	залік	залік
Розподіл часу:		
- лекції (годин)	32	8
- практичні, семінарські (годин)	-	-
- лабораторні роботи (годин)	-	-
- самостійна робота студентів (годин)	58	82
- курсовий проект (годин)	-	-
- курсова робота (годин)	-	-
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-	-

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Концепція сталого розвитку транспорту.

Тема №1

Сутність сталого розвитку.

Поняття сталого розвитку. Сталий розвиток у контексті суспільно-економічних проблем ХХІ століття. Сталий розвиток та міжнародна екологічна політика. Раціональне використання природних ресурсів. Стратегічні орієнтири соціальної складової сталого розвитку.

Тема №2

Напрями розвитку природно-ресурсного потенціалу міського середовища.

Природно-техногенна та екологічна безпека міського середовища. Сталий розвиток природно-ресурсного потенціалу міського середовища. Планування міського середовища. Інтеграція міського і транспортного розвитку. Багатоцільове планування міської території. Оцінка транспортного компоненти при плануванні міського середовища. Розвиток транзитно – орієнтованих міських структур.

Тема №3

Сталий розвиток транспорту: проблеми, виклики, ризики, перспективність.

Концепт вирішення проблем забезпечення сталого розвитку транспорту. Відповідність транспортної системи принципам сталого розвитку. Методологічні рівні дослідження сталого розвитку транспорту. Проблеми забезпечення сталого розвитку транспорту. Стратегія сталого розвитку транспорту. Оцінка ризиків сталого розвитку транспорту. Перспективи впровадження стратегії сталого розвитку транспорту.

Тема №4

Показники сталого розвитку транспорту.

Сутність індикаторів сталого розвитку транспорту. Проблеми і шляхи використання індикаторів сталого розвитку транспорту. Методичні підходи до розробки індикаторів сталого розвитку транспорту. Інтеграція індикаторів оцінки сталого розвитку транспорту в структуру показників ефективності соціально-економічних систем.

Розділ 2. Формування сталого розвитку транспорту.

Тема №5

Механізми впровадження засад сталого розвитку транспорту.

Оптимізація транспортної інфраструктури. Контроль використання моторизованого транспорту. Управління паркуванням транспортних засобів. Формування умов використання альтернативних немоторизованих видів транспорту. Забезпечення пріоритетів використання екологічного транспорту.

Інформаційний фактор формування сталого стану транспортної системи. Впровадження системного підходу до формування механізмів реалізації принципів сталого розвитку на транспорті.

Тема №6

Управління сталим розвитком транспорту.

Управлінська діяльність в умовах формування сталого розвитку транспорту. Характеристика управлінської діяльності сталого розвитку транспорту. Структура управління сталим розвитком транспорту. Моделі і механізми управління сталим розвитком транспорту. Система державного і муніципального управління сталим розвитком транспорту.

Тема №7

Пріоритети забезпечення транспортної безпеки.

Проблеми забезпечення безпеки транспорту. Аудит транспортної безпеки. Планувальні методи забезпечення безпеки транспорту. Організаційні методи формування безпечних умов роботи транспорту. Стратегічні пріоритети забезпечення безпеки транспорту. Комплексний підхід як основа забезпечення транспортної безпеки. Система управління безпекою транспорту.

Тема №8

Інноваційні домінанти сталого розвитку транспорту.

Світовий досвід організації інноваційного процесу сталого розвитку транспорту. Схема інноваційного циклу розвитку транспорту. Перспективи впровадження концептів сталого розвитку для різних видів транспорту.

Тема №9

Стратегічні засади інвестиційного забезпечення сталого розвитку транспорту.

Об'єктивні передумови інноваційного забезпечення сталого розвитку транспорту. Форми інтеграції транспорту в територіальні структури. Фактори інвестиційного територіального розвитку. Формування транспортних передумов підвищення рівня інвестиційної привабливості територіальних структур.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова:

1. Вайсман Я.И. Стратегия устойчивого развития: учеб. пособие / Я.И. Вайсман, Л.В. Рудакова. – Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. – 486 с.
2. Большаков Б.Е. Наука устойчивого развития. Книга I. Введение / Б.Е. Большаков – М.: РАЕН, 2011. – 272 с.
3. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг.ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України

Б.Є.Патона. – К.: Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України", 2012. – 72 с.

4. Дорогунцов С.І. Управління техногенно-екологічною безпекою у парадигмі сталого розвитку: концепція системно-динамічного вирішення. К.: Наук. думка, 2001

5. Алексієв В. О. Управління розвитком транспортних систем: автоматика, телематика та мехатроніка на автомобільному транспорті. Х.: ХНАДУ, 2008

6. Тимченко А.А. Основи системного проектування та системного аналізу складних об'єктів: Основи систем. підходу та систем. аналізу об'єктів нової техніки: Навч. посібник для студ. вузів. К.: Либідь, 2004

7. Бережная О.В. Формирование стратегий развития региональных транспортных систем в социально-экономическом пространстве субъектов федерации. - М.: Миракль, 2013. — 236 с.

8. Босак О.М. Транзитний потенціал України: сучасний стан, проблеми та перспективи [електронний ресурс] / О.М. Босак. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_47/Gileya47/P17_doc.pdf.

9. Хвесик М.А. Сталий розвиток: світоглядна ідеологія майбутнього: монографія / М.А. Хвесик, І.К. Бистряков, Л.В. Левковська, В.В. Пилипів; за ред. Акад. НААН України М.А. Хвесика. – К. : Вид-во ДУ Ін-ту економіки природокористування та сталого розвитку НАН України, 2012. – 465 с.

10. Акимова Т.А. Экономика устойчивого развития: Учеб. Пособие//Т.А. Акимова, Ю.Н. Мосейкин. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2009. – 430 с.

11. Кузнецов О.Л., Кузнецов П.Г., Большаков Б. Е. Система природа - общество – человек: устойчивое развитие. – М.: 2000. – 614 с.

12. Миркин Б.М., Наумова Л.Г. Устойчивое развитие: вводный курс. Учебное пособие. – М.: Университетская книга, 2006. – 312 с.

13. Вернадский В.И. Научная мысль как планетное явление. - М.: Наука, 1991. – 271 с.

Допоміжна:

1. Поліщук В.П., Бакуліч О.О., Дзюба О.П., Єресов В.І. та ін. Організація та регулювання дорожнього руху.: підручник. К.: Знання України, 2012 – 467 с.

2. Гаврилов Е.В., Дмитриченко М.Ф. Організація дорожнього руху. Кн. 4: Системологія на транспорті. К.: Знання України, 2004.

3. Григоров М.А., Дашенко О.Ф., Усов А.В. Проблеми моделювання і управління рухом транспортних потоків у великих містах: монографія. Одеса: Астропринт, 2004 – 272 с.

4. Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 28-29 жовтня 2011 р.). – Одеса: ГО «Центр економічних досліджень та розвитку», 2011. – с. 96.

5. Котлубай О.М. Конкуентоспроможність та сталий розвиток морегосподарського комплексу України: [моногр.] /О.М. Котлубай. - Одеса: ПРРЕД НАНУ, 2011. - 427 с.

6. Державна комплексна програма розвитку авіаційного транспорту України на період до 2020р. [електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.asavia.org/avia/zakonodatelstvo>.

7. Прейгер Д.К. Реалізація потенціалу транспортної інфраструктури України в стратегії посткризового економічного розвитку: [аналітична доповідь] / Д.К. Прейгер, О.В. Собакевич, О.Ю. Ємельянова. – К.: НІСД, 2011. – 37 с.

8. Стратегія розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року. Схвалена Розпорядженням КМУ від 16.12.2009 № 1555-р. [електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ugmk.info/download/1261743310.

Інформаційні ресурси

1. <http://files.khadi.kharkov.ua>
2. <http://www.mintrans.gov.ua>
3. <http://www.niss.gov.ua>

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для контролю успішності навчання аспірантів застосовуються тести, залікові білети.

Розробник програми: доцент кафедри транспортних технологій, кандидат технічних наук, доцент Вдовиченко Володимир Олексійович.